

Pärnu Linnavalitsus

16.02.2023 nr 9.5-2.2/22-
23/16/15

**Pärnu Tammsaare Kooli haldusjärelevalve
õendi kinnitamine**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022 käskkirja nr 155 „Volituse andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Pärnu Tammsaare Kooli haldusjärelevalve õendi (lisatud).
2. Kooli pidajal palume esitada õendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäev jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Inna Mikli

Koopia: kool@tammsaarekool.parnu.ee

Inna Mikli
735 0579
inna.mikli@hm.ee

ÕIEND

HALDUSJÄRELEVALVE TEOSTAMISE KOHTA PÄRNU TAMMSAARE KOOLIS

SISSEJUHATUS

1. Pärnu Tammsaare Kool (edaspidi *kool*) on Pärnu Linnavalitsuse (edaspidi *pidaja*) hallatav õppeasutus aadressil A. H. Tammsaare pst 30, 80015 Pärnu linn.
2. Haldusjärelevalvet teostati koolis Haridus- ja Teadusministeeriumi õiguspoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 01.11.2022 korralduse nr 9.5-2.2/22-23/16/1 „Haldusjärelevalve algatamine Pärnu Tammsaare Koolis“ alusel.
3. Järelevalves oli vaatluse all, kuidas tagatakse koolis eesti keele ja eestikeelse õppe korraldus ning kas see võimaldab põhikooli lõpetajatel jätkata õpinguid eesti õppekeelega õppeasutustes; missuguseid metoodikaid ja õppematerjale kasutatakse eesti keele õpetamisel; kas eesti keele õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise koolituse; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja eesti keele oskuse tase vastavad nõuetele.
4. Järelevalvet eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamise üle teostas Haridus- ja Teadusministeeriumi õiguspoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi Inna Mikli. Eksperdina oli kaasatud Keeleameti järelevalveosakonna juhataja Merle Loodus-Adamson.
5. Järelevalve algas 10.01.2023.
6. Järelevalves vesteldi kooli pidaja esindajatega, direktori kohusetäitja ja õppealajuhatajaga, eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajatega, tutvuti kooli dokumentatsiooni ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas, võrreldi kooli dokumentatsioonis kajastatud andmeid tegeliku olukorra ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Kool on Pärnu linnas asuv põhiharidust pakkuv munitsipaalõppeasutus, kus õpib 554 õpilast, kellest 135 on Ukrainast saabunud sõjapõgenikud ja 19 uussisserändajad. Koolis on vene õppekeele klassid, lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) klassid, keelekümbelklassid ning piirkonna eesti lastele eesti õppekeele klassid, lisaks klassid erivajadusega õpilastele ja Ukraina sõjapõgenikele. Koolis on nii vene kui eesti õppekeel.

Kooli õppekava ja selle muudatused on kehtestanud direktor, õppekava kohta on enne kehtestamist oma avamuse andnud hoolekogu, õppenõukogu ja õpilasesindus. Hoolekogu ja

õppenõukogu koosolekute protokollides esineb puudusi. Õppekava vajab muutmist ja täiendamist. Õppekava üldosas on vaja muuta tunnijaotusplaani, täpsustada, millised on kohustuslikud tunnid ja millised õpilaste jaoks vabatahtlikud ringitunnid, parandada kokkuvõtvates lahtrites olevad tundide üldarvud, et need kajastaksid tegelikku tundide arvu. Muutmist vajavad võõrkeele, kunsti ja kehalise kasvatuses ainekavad: võõrkeelte valdkonnakavas puudub B-võõrkeele ainekava, kunstide ainekavas vajab korrigeerimist tunnijaotustabel, kehalise kasvatuses ainekavas puudub selgitus koolis kehtestatud erisuste kohta, toodud tunnijaotustabel ei ole õppekava üldosa ega kooli õppekorraldusega kooskõlas.

Eesti keele tundide arv kooli tunniplaanis on kooskõlas õigusaktides sätestatu ja õppekava tunnijaotusplaanis kehtestatuga. Vene õppekeele klasside ja LAK-õppe klasside õpilased õpivad eesti keelt ainekava „Eesti keel teise keelena“ järgi. Lihtsustatud riikliku õppekava järgi õppivad õpilased õpivad eesti keelt „Eesti keel teise keelena“ ainekava järgi, kool pakub neile valikõppeainena täiendavaid eesti keele tunde. Varase keelekümbeluse klasside õpilased õpivad eesti keelt ainekava „Eesti keel ja kirjandus“ järgi, 1. klassis on neil kõik õppeained eesti keeles, 2. klassis lisandub vene keel kui emakeel. Lisaks on 1.–4. klassi keelekümbelusklasside õpilastel võimalik osaleda neli korda nädalas eestikeelses hommikuringis ning 5.–9. klassi õpilastel eestikeelses kirjanduse ringis. Eesti- ja venekeelsed õpilased saavad omavahel suhelda vahetundides, pikapäevarühmas, kooli üritustel.

Järelevalves vaadeldi kuut tundi: neist kahte eesti keele tundi keelekümbelusklassis, kahte eesti keele tundi vene õppekeele klassis, ühte eestikeelset ainetundi keelekümbelusklassis ja ühte eestikeelset ainetundi LAK-õppe klassis. Tunnid olid sisutihedad, õpetajad järgisid ainekava, valdasid erinevaid metoodilisi võtteid, sh keelekümbelusmetoodika põhimõtteid, rääkisid ainult eesti keeles. Eesti keele tundides rääkisid õpilased suhteliselt vähe ja nende keeleoskuse tase oli väga erinev, vastajate seas olid ka paari viimase aasta jooksul Eestisse saabunud uussisserändajad ja Ukraina sõjapõgenikud. Eestikeelsetes ainetundides olid õpilased aktiivsed ja rääkisid rohkem, need tunnid väärivad märkimist kui positiivsed näited, kuidas muukeelseid õpilasi eesti keeles õpetada.

Vestlustel osalenud õpilased rääkisid head eesti keelt ja olid arvamusel, et nende keeleoskus on eesti keeles edasiõppimiseks piisav. Kooli õpilaste lõpueksamite ja tasemetööde tulemused on Eesti keskmisest paremad.

Arengukavas ning viimase kolme õppeaasta üldtööplaanides on püstitatud eesti keele õpetamisega seotud eesmärgid. 2020/2021. ja 2021/2022. õppeaasta kokkuvõtetest, mis kirjutatud osalt eesti, osalt vene keeles, nähtub, et neid eesmäärke on osaliselt täidetud: COVID-19 piirangute tõttu on mõned planeeritud tegevused ära jäänud. 2022/2023. õppeaasta üldtööplaanis püstitatud eesti keele ja eestikeelse aineõppega seotud eesmäärke on asutud täitma, mitmed tegevused on juba toimunud.

63-st kooli õppe- ja kasvatusala töötajast on nõutav kvalifikatsioon 50-l. Nõutav kvalifikatsioon puudub 13 pedagoogil, kes kõik on võetud tööle tähtajatu töölepinguga.

Koolis töötab 33 pedagoogi, kellel on nõutav C1 riigikeele oskuse tase, ning 30 pedagoogi, kes peavad oskama eesti keelt tasemel B2. C1-tase on 28-l ja B2-tase 19-l ehk kokku on ametikohal nõutav riigikeele oskuse tase 47-l õppe- ja kasvatusala töötajal. Kool on võtnud tööle viis Ukraina sõjapõgenikku, neli õpetajat ja psühholoogi, neist neljal puudub õpetajakutse ja kõigil viiel nõutav riigikeele oskuse tase.

Perioodil 2019–2022 on eesti keelt keelekursustel õppinud 6 õpetajat kokku 758 tundi ning eesti keele või eesti keeles õpetamise metoodika kursusel on osalenud 26 õpetajat kokku 1207 tunni

ulatuses. Positiivse näitena saab esile tuua, et kool on ise mitmeid keelekümbeluse ja LAK-õppe metoodika kursusi korraldanud ning piirkonna koolituskeskuseks kujunenud.

OLUKORRA KIRJELDUS

Pärnu Tammsaare Kool on Pärnu linnas tegutsev vene ja eesti õppekeelega munitsipaalüldhariduskool, mis korraldab õpet I–III kooliastmes. Seisuga 06.01.2023 õppis koolis 554 õpilast ning töötas 63 õppe- ja kasvatusala töötajat.

1. Õppekava vastavus nõuetele

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse¹ (edaspidi *PGS*) kohaselt koostab kool riiklike õppekavade alusel kooli õppekava (edaspidi *õppekava*), mis on õpingute alusdokument ja milles tuuakse eelkõige välja kooli eripärast tulenevad valikud. Õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor, eelnevalt esitatakse need arvamuse andmiseks kooli õppenõukogule, hoolekogule ja õpilasesindusele.

Õppekava kehtestas direktor 26.09.2018², dokumendi kohta avaldasid eelnevalt arvamust õppenõukogu³, hoolekogu⁴ ja õpilasesindus⁵. Õppekava muudeti viimati 10.11.2022⁶, muudatuste kohta andsid arvamuse õppenõukogu⁷, hoolekogu⁸ ja õpilasesindus⁹.

Õppenõukogu koosoleku protokoll ei ole kooskõlas õppenõukogu tööd reguleeriva määrusega¹⁰, milles on sätestatud, et protokollile tuleb märkida koosoleku aeg ja koht, juhataja ja protokollija nimed, koosolekust osa võtnud ja puudunud õppenõukogu liikmete ning kutsutud isikute nimed, päevakord, sõnavõtjate nimed ja sõnavõttude lühike sisu, vastu võetud otsused, nende faktilised ja õiguslikud alused, otsuste täitmise tähtajad ja vastutajad: õiguslikke aluseid protokollis ära toodud ei ole.

Hoolekogu koosoleku protokollil puudub protokollija allkiri. See on vastuolus seadusega¹¹, mis sätestab, et protokollile kirjutab alla selle koostanud isik, ning pidaja määrusega¹², mis ütleb, et õppeasutuse hoolekogu koosoleku protokollile kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija.

Kuna õppekava on tervikdokument, käsitletakse käesolevas õiendis vastavuse hindamisel õppekava kui tervikut.

Õppekava üldosa ei ole kooskõlas põhikooli riikliku õppekavaga¹³ (edaspidi *PRÕK*) ja vajab täiendamist.

¹ PGS, § 17 lg 1.

² Direktori 31.08.2020 käskkiri nr 305.

³ Õppenõukogu 30.08.2018 koosoleku protokoll nr 1-4/06.

⁴ Hoolekogu 03.09.2018 koosoleku protokoll nr 1.1-3/1.

⁵ Õpilasesinduse 20.09.2018 koosoleku protokoll nr 1-5/2.

⁶ Direktori 10.11.2022 käskkiri nr 1-1/5.

⁷ Õppenõukogu 29.08.2022 koosoleku protokoll nr 1-4/08.

⁸ Hoolekogu 13.09.2022 koosoleku nr 1.1-3/1.

⁹ Õpilasesinduse 20.09.2022 nr 1.

¹⁰ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 5 lg 8 p7.

¹¹ Haldusmenetlusseadus, § 18 lg 3.

¹² 21.08.2018 Pärnu Linnavalitsuse määrus nr 14 „Pärnu linna munitsipaalüldhariduskoolide hoolekogude moodustamise alused ja töökord“ 14 lg 1.

¹³ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011 määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“.

Õppekavas¹⁴ on viis tunni jaotusplaani: vene õppekeele klassidele, keelekümbelusklassidele, LAK-õppe klassidele, eestikeelsetele klassidele ja lihtsustatud riikliku õppekava järgi õppivatele klassidele. Tunni jaotusplaanides on ebatäpsusi, näiteks on III kooliastme matemaatikatundide arv valesti kokku arvatud: tunde on 7. klassil viis ning 8. ja 9. klassil 4 ehk kokku 13, nagu põhikooli riikliku õppekavaga¹⁵ ette nähtud, kuid tabelis on III kooliastme tunde kokku võtvas lahtris arv 14. Eesti õppekeele klassidel on eesti keele tunde 1. klassis seitse, 2. klassis kuus ja 3. klassis seitse ehk kokku 20, kuid I kooliastme tundide kokkuvõttes lahtris on arv 21. Loodusõpetuse tunde on eesti õppekeele klassidel kolmandas kooliastmes kaks, mõlemad tunnid 7. klassis, kuid kokkuvõttes lahtris on number kolm. Informaatikatunnid on küll tunni jaotustabelites klasside all olemas, kuid kooliastmete kokkuvõttes arvud puuduvad.

Seaduses¹⁶ on sätestatud põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides. PRÕKis¹⁷ on toodud kohustuslike ainete nädalatundide arvud ja määratud, kui palju võib kooliastmes olla vaba tunniressurssi, mille kasutamise otsustab kool oma õppekavaga¹⁸. Seejuures peab vaba tunniressurss mahtuma maksimaalse lubatud nädalakoormuse sisse. Õppekava tunni jaotusplaanide põhjal¹⁹ on tunde suurimast lubatud nädalakoormusest rohkem, näiteks on keelekümbeluse 2. klassil 26 tundi lubatud 23 ja 8. klassil 33 tundi lubatud 32 asemel. Direktori kohusetäitja sõnul on õppekavas ka õppetegevust toetavad ringitunnid, näiteks hommikuring, informaatika ja kirjandus, milles osalemine on vabatahtlik, ning õpiabirühma tunnid. Õppekavas tuleks täpsemalt selgitada, millised tunnid on õpilasele kohustuslikud ja millistes osalemine on vabatahtlik.

PRÕKi järgi²⁰ peab õpilasel olema põhikoolis 22 kehalise kasvatuse tundi, kuid kooli õppekava tunni jaotusplaanide järgi²¹ on kehalise kasvatuse tunde keelekümbelusklassidel ja LAK-õppe klassidel 18. Muudatusi on õppekavas põhjendatud LAK-õppega²², on kirjutatud, et kehaline kasvatus on ümber kujundatud eesti keele tunniks. Direktori kohusetäitja sõnul otsustati eesti keele tundide arvu suurendada ja kehalise kasvatuse tundide arvu samavõrra vähendada aastaid tagasi, kui keelekümbelust rakendama hakati. Keelekümbeluse ja LAK-õppe puhul tuleb juhul, kui PRÕKiga määratud tunni jaotusplaani on muudetud või tunnid on teiste õppeainetega lõimitud, õppekavas selgitada, kuidas PRÕKis määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine kooliastme lõpuks²³ saavutatakse, kuid seda tehtud ei ole

Kooli õppekava üldosas²⁴ on õppeainete nimetusi võrreldes riikliku õppekavaga muudetud, nt kunst – käeline tegevus, tööõpetus – käeline tegevus, loodusõpetus – mina ja maailm, inimeseõpetus – mina ja maailm. Sellisel juhul tuleb vastavalt määrusele²⁵ lisada ka põhjendused. Õppealajuhataja sõnul õpetatakse kunsti- ja tööõpetust ning loodus- ja inimeseõpetust I kooliastmes lõimituna ning seetõttu õpetajad otsustasid, et lõimitud ainetel võiks olla ka ühine nimetus.

¹⁴ Õppekava üldosa, § 6.

¹⁵ PRÕK, § 15 lg 3.

¹⁶ PGS, § 25 lg 2.

¹⁷ PRÕK, § 15 lg 3.

¹⁸ PRÕK, § 15 lg 4.

¹⁹ Õppekava, § 6.

²⁰ PRÕK, § 15 lg 3.

²¹ Õppekava üldosa, § 6.

²² Õppekava üldosa, § 8 lg 4.

²³ PRÕK, § 15 lg 5.

²⁴ Õppekava üldosa, § 8.

²⁵ PRÕK, § 15 lg 5.

Õppekava kohaselt²⁶ hinnatakse koolis õpilaste loovtöid viiepallisüsteemis. PRÕK²⁷ sätestab, et põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul. Seega loovtööd hindama ei pea. Direktori kohusetäitja sõnul hinnati alguses loovtöid hinnetega neli ja viis, seejärel aga viiepallisüsteemis, sest erinevad hinded motiveerivad õpilasi vaeva nägema: hinded väljendavad õpilaste suhtumist töösse, seda, mil määral nad tööd tehes pingutasid. Loovtööde hindeid lõputunnistustele ei kanta, need pannakse vaid protokollis ja e-Kooli.

Õppekavas²⁸ on loetletud õppeained, milles arvestatakse õpitulemuste hindamisel õpilase individuaalset arengut. Nimetatud punkt on segadust tekitav, sest PRÕK²⁹ sätestab, et õpet kavandades ja korraldades tuleb arvestada õpilase individuaalsusega kõikide õppeainete puhul. Ka kooli moto põhjal³⁰ on õppimine õppijakeskne, individuaalseid erinevusi arvestav.

Määrusega³¹ on vastuolus kooli õppekava võõrkeele, kunsti ja kehalise kasvatusaainekavad. Võõrkeelte valdkonnakavas puudub B-võõrkeele ainekava, kuigi tunnijaotusplaanide põhjal³² koolis B-võõrkeelt õpitakse. Kunstiaainete valdkonnas³³ on tabel, milles on kunstitundide arv valesi kokku liidetud: klasside nädalatundide arv on kokku 10,5, mitte 10, nagu näitab number kokkuvõttes lahtris. Kehalise kasvatusaainekavas puudub üheselt arusaadav selgitus tunnijaotusplaanis³⁴ tehtud erisuste kohta. Koolil tuleb viia kehalise kasvatusaainetunni jaotusplaani koostöös riiklikus õppekavas ettenähtuga või esitada selgitused erisuste kasutamise vajaduse ja sellest tuleneva õppekorralduse kohta. Kehalise kasvatusaainekavas³⁵ on toodud tabel, milles olevad tundide arvud ei ole kooskõlas ei PRÕKis sätestatud kohustuslike nädalatundide arvu ega kooli õppekava üldosas olevate tunnijaotusplaanidega. Segadust tekitav on ka märkus, et 1. klassis õpitakse kehalist kasvatust üks tund nädalas ja seda rakendatakse varase keelekümbeluse klassides kooli õppekava üldosa punktis 3.1. esitatud tunnijaotusplaani rakendamisel, sest kooli õppekava üldosas ei ole punkti 3.1 ja kehalist kasvatust ei õpetata üks tund nädalas. Kehalise kasvatusaainekavas on 1. ja 2. klassi õpitulemuste ja õppesisu loendis pealkiri „Ujumine“. Kuna nendes klassides ujumist ei õpita, tuleks ka pealkiri eemaldada.

Vene keele ainekavas³⁶ on tabel, milles puuduvad I kooliastme tunnid. Tabelit tuleks täiendada: et see oleks ülevaatlik ja et oleks üheselt arusaadav, kui palju vene keelt õpitakse, tuleks lisada ka I kooliastme tunnid. Eesti keele ja kirjanduse ainekava tunnijaotusplaanis³⁷ tuleks täpsustada kirjanduse tundide arvu: tabelis puuduvad III kooliastme tunnid, ehkki õpitulemused ja õppesisu on esitatud. Koolil on soovitatav koostada ühtne keele ja kirjanduse valdkonnakava, kus on korrigeeritud ja täpsustatud nii eesti kui ka vene keele ja kirjanduse tunnijaotus, sõltuvalt õppekeelest.

²⁶ Õppekava üldosa, § 12.

²⁷ PRÕK, § 23 lg 1.

²⁸ Õppekava üldosa, § 14 lg 2.

²⁹ PRÕK, § 5 lg 4, punktid 1, 2, 8.

³⁰ Kooli arengukava 2021–2024.

³¹ PRÕK, lisad 2, 6 ja 8.

³² Õppekava üldosa, § 6.

³³ Õppekava kunstiaainete valdkond, peatükk nr 2 „Kunstivaldkonna õppeained ja nende maht“.

³⁴ Õppekava üldosa, § 6.

³⁵ Õppekava ainevaldkond „Kehaline kasvatus“, p 2.

³⁶ Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“, p 1.2.

³⁷ Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“, p 2.

Sotsiaalainete valdkonna õppeainete juures puudub õppeprotsessi ja õppekeskkonna ning hindamise kirjeldus. Need osad võiks lisada kas üldistatuna ainevaldkonna kohta või siis õppeaineti.

Kooli õppekava valdkonnakavadesse tuleks üldpädevuste juurde lisada ka digipädevus, mis puudub loodusainete, sotsiaalainete, tehnoloogia valdkonnakavades.

Koolis õpivad õpilased ka põhikooli lihtsustatud riikliku õpekava (edaspidi *PLRÕK*) lihtsustatud õppe tasemel, kuid õppekava lisadena lihtsustatud õppetaseme ainekavasid esitatud ei ole. Seetõttu tuleb kooli õppekava üldosas põhjalikumalt esitada lihtsustatud õppetaseme õpilaste õppetöö korraldus, lisada sihiseade, õppe- ja kasvatusesmärgid, kohandatud üldpädevuste loetelu, taotletavad pädevused arenguperioodide kaupa ning õppe- ja kasvatus korralduse alused. Täpsustada tuleb lihtsustatud õppel õpilaste põhikooli lõpetamise tingimusi vastavalt *PLRÕKis*³⁸ sätestatule.

Lihtsustatud õppe tunnijaotustabelis³⁹ on 3. ja 4. klassi nädalakoormuseks märgitud 25 tundi, kuid samas tabelis on tundide koguarv kokku liites 27. Määruses⁴⁰ on sätestatud eesti keelest erineva õppekeelega kooli erinevused nädala õppetundide arvus: muu emakeelega õpilastele saab rakendada valikaine tunde alates 5. klassist, sest tundide maht nädalas ei tohi ületada *PLRÕKis* märgitud maksimummahtu. 5., 6., 7., 8. ja 9. klasside puhul on kooli õppekava tunnijaotustabelis märgitud aines eesti keel teise keelena tundide mahuks 2+2. Kokku arvestades ületab nimetatud klassides tundide kogumaht lihtsustatud õppe tunnijaotusplaanis suurimat lubatud õppekoormust nädalas. Tunniplaani põhjal vastab õpilaste õppetundide arv *PLRÕKiga* sätestatud maksimaalsele lubatud nädalakoormusele. Direktori kohusetäitja sõnul on tunnijaotusplaanis ülearune rida, kuhu on märgitud vaikainete tundide arvud. Lihtsustatud õppe õpilastele pakub kool valikõppeainena täiendavaid eesti keele tunde ning need on tunnijaotustabelis toodud eesti keele tundide üldarvu sees. Kui kool tahab rõhutada, kui palju mingis klassis valikainete tunde on, peaks seda selguse mõttes tegema väljaspool tabelit.

Kui koolis õpib õpilasi ka *PLRÕKi* toimetuleku- ja hooldusõppe tasemel, tuleb kehtiva *PLRÕKi* üldosa ja lisade 2 ja 3 alusel teha samuti kooli õppekava üldosas täiendused.

1.1. Ettepanekud direktorile

- 1.1.1. Korrigeerida õppekava üldosa tunnijaotusplaan nii, et oleks selgelt arusaadav, kui palju mingit õppeainet erinevatel kooliastmetel ja põhikoolis õpitakse.
- 1.1.2. Täpsustada tunnijaotusplaanides, millised on ringitunnid, et oleks üheselt mõistetav, millises tunnis osalemine on õpilase jaoks kohustuslik ja millises vabatahtlik.
- 1.1.3. Lisada juhul, kui õppeainete nimetused ja mahud erinevad riiklikus õppekavas sätestatust, põhjendused, kuidas tehtud erisused toetavad eesmärkide saavutamist ja õpilase arenguvajadusi.
- 1.1.4. Põhjendada õppekava üldosas, miks koolis loovtöö hindamist vajalikuks peetakse ja miks on valitud just viiepallisüsteem.
- 1.1.5. Kuna õpitulemuste hindamisel tuleb kõikides õppeainetes arvestada õpilase individuaalse arenguga, loobuda õppekava üldosas eraldi õppeaineid, milles arvestatakse õpilase individuaalse arenguga, välja toomast, sest see tekitab segadust.
- 1.1.6. Lisada vene keele ainekavas olemasse tundide arvu kajastavasse tabelisse ka esimese kooliastme tunnid, et tabel hõlmaks kõiki põhikooli tunde.
- 1.1.7. Lisada eesti keele ja kirjanduse ainekava tundide arvu kajastavasse tabelisse ka kolmanda kooliastme tunnid, et tabel hõlmaks kõiki põhikooli tunde.

³⁸ *PLRÕK*, § 3.

³⁹ Õppekava üldosa, § 6.

⁴⁰ *PLRÕK*, lisa 1, punkt 4.6.

- 1.1.8. Koostada ühtne keele ja kirjanduse valdkonnakava, kus on korrigeeritud ja täpsustatud nii eesti kui ka vene keele ja kirjanduse tunnijaotus, sõltuvalt õppekeelest.
- 1.1.9. Lisada sotsiaallainete valdkonna õppeainete juurde õppeprotsessi ja õppekeskkonna ning hindamise kirjeldus kas üldistatuna ainevaldkonna kohta või siis õppeaineti.
- 1.1.10. Lisada loodusainete, sotsiaallainete ja tehnoloogia valdkonnakavadesse üldpädevuste juurde ka digipädevus.
- 1.1.11. Sätestada õppekava üldosas põhjalikumalt lihtsustatud õppetase õpilaste õppetöö korraldus, lisada sihiseade, õppe- ja kasvatusesmärgid, kohandatud üldpädevuste loetelu, taotletavad pädevused arenguperioodide kaupa ning õppe- ja kasvatus korralduse alused ning täpsustada lihtsustatud õppel õpilaste põhikooli lõpetamise tingimusi.

1.2. Ettekirjutused pidajale

- 1.2.1. Tagada kooli õppekava üldosa kooskõla põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 25 lõikega 2 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõike 1 alusel Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lõikes 3 sätestatuga vastavalt käesoleva õiendi punktis 1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: 01.09.2023.
- 1.2.2. Tagada kooli õppekava B-võõrkeele, kunsti ja kehalise kasvatus ainekava kooskõla põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõikega 1 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruses nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ ja selle lisades 2, 6 ja 8 sätestatuga vastavalt käesoleva õiendi punktis 1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: 01.09.2023.
- 1.2.3. Tagada kooli õppenõukogu protokollide vormistamisel kooskõla haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ § 5 lõike 8 punktiga 7, esitades protokollis vastuvõetud otsuste faktilised ja õiguslikud alused. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2023.
- 1.2.4. Tagada hoolekogu koosolekute protokollide vormistamine vastavalt Pärnu Linnavalitsuse 21.08.2018. a määruse nr 14 „Pärnu linna munitsipaalüldhariduskoolide hoolekogude moodustamise alused ja töökord“ § 14 lõikes 1 sätestatule. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2023.

2. Õppekorralduse vastavus nõuetele

Järelevalve ajal õppis koolis 544 õpilast, nende hulgas 19 uussisserändajat ja 135 Ukraina sõjapõgenikku. Eri rahvusest erineva koduse keelega õpilastele on moodustatud venekeelsed klassid, LAK-õppe klassid ja eesti keelest erineva kodukeelega õpilastele mõeldud keelekümbelklassid, piirkonnas elavatele eestikeelsetele õpilastele on moodustatud eestikeelsed klassid, lisaks on koolis erivajadustega õpilaste klassid ning alates oktoobrist 2022 õppima asunud Ukraina sõjapõgenike klassid. Rakendatakse varast keelekümbelprogrammi, LAK-õpet, osalist eestikeelset õpet ning eestikeelset õpet.

Direktori kinnitatud⁴¹ päevakava põhjal on 6. ja 7. tunni ning 7. ja 8. tunni, päevakava lisa nr 16⁴² põhjal ka 8. ja 9. tunni ning 9. ja 10. tunni vahel olevate vahetundide pikkuseks viis minutit. See on vastuolus PGSiga⁴³, mis sätestab, et õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit ja et õppetund vaheldub vahetunniga, mille pikkus on vähemalt 10 minutit iga õppetunni kohta. Jaanuaris 2023 muutus tunniplaan, direktori kohusetäitja kinnitas päevakava ja selle lisade nr 1 ja 16 muudatused oma käskkirjaga⁴⁴. Vahetundide ajad ei muutunud. Eesti keele tundide arv

⁴¹ Direktori 28.09.2022 käskkiri nr 1-1/2.

⁴² Direktori 07.11.2022 käskkiri nr 1-1/4.

⁴³ PGS § 25 lg 5.

⁴⁴ Direktori kohusetäitja 18.01.2023 käskkiri nr 1-1/10.

tunniplaanis on kooskõlas õppekava tunnijaotusplaanis kehtestatuga.

Vene õppekeelega klasside õpilased õpivad eesti keelt ainekava „Eesti keel teise keelena“ järgi, põhikooli jooksul on neil kokku 34 eesti keele tundi nädalas: I kooliastmes 8, II kooliastmes 14 ja III kooliastmes 12. Lisaks on neil eesti keeles muusika-, 5.–7. klassis kunsti- ja 7. klassis tehnoloogiaõpetus. 7.–9. klassis õpib loodusõpetust, bioloogiat, geograafiat, keemiat ja füüsikat üks rühm eesti keeles.

LAK-õppe õpilased (koolis 1.–3. klass) õpivad eesti keelt „Eesti keel teise keelena“ ainekava järgi, neil on eesti keele tunde põhikoolis kokku 34 nädalas ehk I kooliastmes 8, II kooliastmes 14 ja III kooliastmes 12. Lisaks õpivad LAK-õppe 1.–3. klassi õpilased eesti keeles muusikaõpetust, kehalist kasvatust, käelist tegevust, kokku on 1. klassis nädalas 9 eestikeelset tundi, 2. klassis 10 eestikeelset tundi ja 3. klassis 11 eestikeelset tundi. I kooliastmes on nädalas kokku 68 tundi, neist 30 tundi (44%) õpitakse eesti keeles.

Varase keelekümbeluse puhul õpivad õpilased eesti keelt ainekava „Eesti keel ja kirjandus“ järgi, 1. klassis on neil kõik õppeained eesti keeles, 2. klassis lisandub vene keel kui emakeel. Keelekümbelusklassides õppivatele Ukraina lastele on matemaatikas, loodusõpetuses, inimeseõpetuses, geograafias, füüsikas, keemias ja bioloogias moodustatud eraldi rühmad.

Lihtsustatud riikliku õppekava õpilased õpivad eesti keelt „Eesti keel teise keelena“ ainekava järgi, nendele õpilastele pakub kool valikõppeainena täiendavaid eesti keele tunde. Kokku õpivad lihtsustatud riikliku õppekava õpilased põhikooli jooksul eesti keelt 24 tundi nädalas.

Lisaks on 1.–4. klassi keelekümbeluse õpilastel võimalik osaleda neli korda nädalas eestikeelses hommikuringis ning 5.–9. klassi õpilastel eestikeelses kirjanduse ringis.

Järelevalves vaadeldi kuut õppetundi, neist kahte eesti keele tundi keelekümbelusklassis (3. ja 7. klassis), kahte eesti keele tundi vene õppekeelega klassis (9. ja 7. klassis), üht eestikeelset ainetundi keelekümbelusklassis (7. klassis) ja üht eestikeelset ainetundi LAK-õppe klassis (1. klassis).

Vaadeldud tunnid toimusid klassides, kus oli õppetöoks vajalik valgustus, ruumi ja õhku piisavalt. Kõikides klassides oli sobiv mööbel, mida on võimalik rühma- või paaristöö tarbeks ümber paigutada, mõnes klassis oligi seda tehtud. Ruumides olid olemas tehnilised vahendid ja kõikides tundides neid ka kasutati. Mõnes klassis olid seintel eestikeelsed sõnad, reeglid, kokkulepped, tabelid.

Tunnid olid sisutihedad, õpetajad rääkisid ainult eesti keeles, lähtusid koolis rakendatavast põhimõttest *üks inimene – üks keel*. Õpetajad valdasid erinevaid meetoodilisi võtteid, sh keelekümbelusmeetoodika põhimõtteid. Kõikides vaadeldud tundides küsisid õpetajad kõiki õpilasi.

III kooliastme venekeelsete klasside õpilased eesti keele tundides kuigi palju eesti keeles ei rääkinud, olid tagasihoidlikud, vastasid lühidalt, rääkisid paaristöö ajal pigem vene keeles. Keelekümbelusklassi õpilased olid aktiivsemad, kuid rääkisid samuti vähem kui õpetaja. I kooliastme õpilased olid aktiivsed ja innukad. Kuigi õpilased peavadki koolis head eesti keelt kuulama, oleks hea, kui nad saaksid rohkem ise rääkida.

Keeletundides järgiti kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid, enamasti arendati tunni jooksul

kõiki osaoskusi. Mitmes tunnis viidi läbi paaristöid, mõnikord see õnnestus, mõnikord mitte.

Vaadeldud tunnid vastasid ainekavale, kuid kõikide tunnis osalenud õpilaste keeletase ei vastanud eelmise õppeaasta õpitulemustele. Mitmes klassis, ka III kooliastmes, oli õpilastel lugemisel probleeme häälduse ja intonatsiooniga, esines sõnakasutus- ja sõnastusvigu, eksiti grammatikareeglite vastu. Samas oli vaadeldud klassides õpilasi, ühes klassidest viis õpilast, kes olid alles viimase aasta või paari jooksul Eestisse elama asunud ja kelle keeletase oli seetõttu nõrk. Mõnes klassis õpetaja parandas vigu, mõnes ei pööranud neile tähelepanu. Kuigi keelekümbelprogrammi metoodika ei pea keelevigadele tähelepanu pööramist vajalikuks, peaks kool toetama grammatiliselt korrektse keele arendamist.

7. keelekümbelklassi loodusõpetuse tund oli tempokas, õpilased tundsid õpitava vastu huvi, töötasid kaasa. Enamasti said nad õpetajast ja õpitavast aru, kuid kui ei saanud, küsisid eesti keeles ning õpetaja selgitas lihtsamate sõnadega veel kord. Õpilased tõstsid kätt, vastasid meelsasti nii kohapeal kui tahvli juures, kasutasid eestikeelset terminoloogiat.

1. LAK-õppe klassi käelise tegevuse tunni teemaks oli kujundite lõikamine ja kleepimine ning mustri valmistamine, kuid õpetaja kasutas ka palju lõimingu: õpiti uusi eestikeelseid sõnu, korراتi käelise tegevuse tunnis varem esinenud töövahendite ja matemaatikas õpitud kujundite eestikeelseid nimetusi, kuulati muusikat ning plaksutati ja tantsiti rütmiga kaasa. Tund oli tempokas ja hoogne, õpilased töötasid aktiivselt ja vastasid meelsasti eesti keeles. Õpetaja rääkis ainult eesti keeles.

Vaadeldud tunnid on heaks näiteks, kuidas viia venekeelsetele õpilastele läbi eestikeelseid aineõpetuse tunde, kool peaks seda kogemust kui head praktikat nii oma majas kui teiste koolidega jagama. Ka tasub koolil jagada kogemusi, kuidas keelekümbelmetoodika põhimõtteid rakendada.

Pärast vaadeldud tunde õpetajatele tagasisidet andnud direktori kohusetäitja ja õppealajuhataja rääkisid, et nad mõlemad külastavad tunde plaanipäraselt õppeaasta keskel, kuid kui mõne klassi või õpetajaga on probleeme, siis koheselt. Nad annavad alati õpetajatele nii suuliselt kui kirjalikult tagasisidet. Tunde külastavad ka ainesektsioonide esimehed ning mõnikord ka teised õpetajad. Vestlusel väitsid õpetajad, et teiste pedagoogide tundides käia on huvitav ja kasulik, sest nii näeb, milliseid meetodeid kolleegid kasutavad, ja saab palju häid mõtteid. Õpetajate sõnul on neil aega kolleegide tundides käia vähe.

Järelevalve läbiviijatega vestelnud kümme õpilast said küsimustest aru ja vastasid soravas eesti keeles. Õpilaste sõnul neile eesti keele õppimine raskusi ei valmista, kuid nad mõnsid, et on kaasõpilasi, kellele eesti keel on raske, ja kaasõpilasi, kes ei tahagi keelt õppida. Õpilased ütlesid, et sooviksid õppida rohkem igapäevakeelt ja vähem keerulist õpikukeelt. Nad rääkisid, et lisaks eesti keele tundidele ja eestikeelsetele ainetundidele kasutavad nad eesti keelt muusikakoolis, treeningutel ja ringides, laagrites, poes, bussis, naabritega suheldes, et on käinud klassiga eestikeelsetel ekskursioonidel, kinos, teatris.

Koolis on loodud kaks eesti keele õpetajaid koondavat ainesektsiooni: üks neist on keelekümbeluse ja eesti keelt emakeelena õpetavatele õpetajatele ning teine eesti keelt teise keelena õpetavatele ja LAK-õppe klasside õpetajatele. Ainesektsioonide koosseisud ja juhatajad on kinnitanud direktor⁴⁵. Vestlustes õpetajatega selgus, et need ainesektsioonid tegutsevad koos ning kõik õpetajad ei teagi, et ainesektsioone on ametlikult kaks. Ainesektsioonidel on oma töökava, aasta lõpus tehakse tööst kokkuvõte. Direktori kohusetäitja

⁴⁵ Direktori 28.09.2022 käskkiri nr 1-1/2, lisa 2.

ja pidaja esindaja selgitasid, et kuna linnas on kaks erinevat aineseksiooni, on nii ka koolis, ning kinnitasid, et need aineseksioonid töötavad koos.

Koolis on teist õppeaastat kasutusel õpetajate mentorsüsteem: igale uuele õpetajale määratakse oma aineseksioonist mentor, kes tutvustab kooli töökorraldust, dokumentatsiooni ja õppekava, käib tundides ja kutsub oma tundidesse. Õppealajuhataja sõnul uued õpetajad tunnistavad, et mentoritest on tuge ja abi.

Järelevalves selgus, et e-Kool on vene ja eesti keeles: venekeelsetes ainetundides tehakse e-Kooli sissekanded vene ja eestikeelsetes ainetundides eesti keeles. Kooli kodulehel on teave kättesaadav nii eesti kui vene keeles, kooli FB-leht on eestikeelne, kuid kommentaare on nii eesti kui vene keeles.

2.1. Ettepanekud direktorile

2.1.1. Selgitada õppekavas olevaid mõisteid, näiteks mis on hommikuring, et oleks üheselt arusaadav, millega tegu.

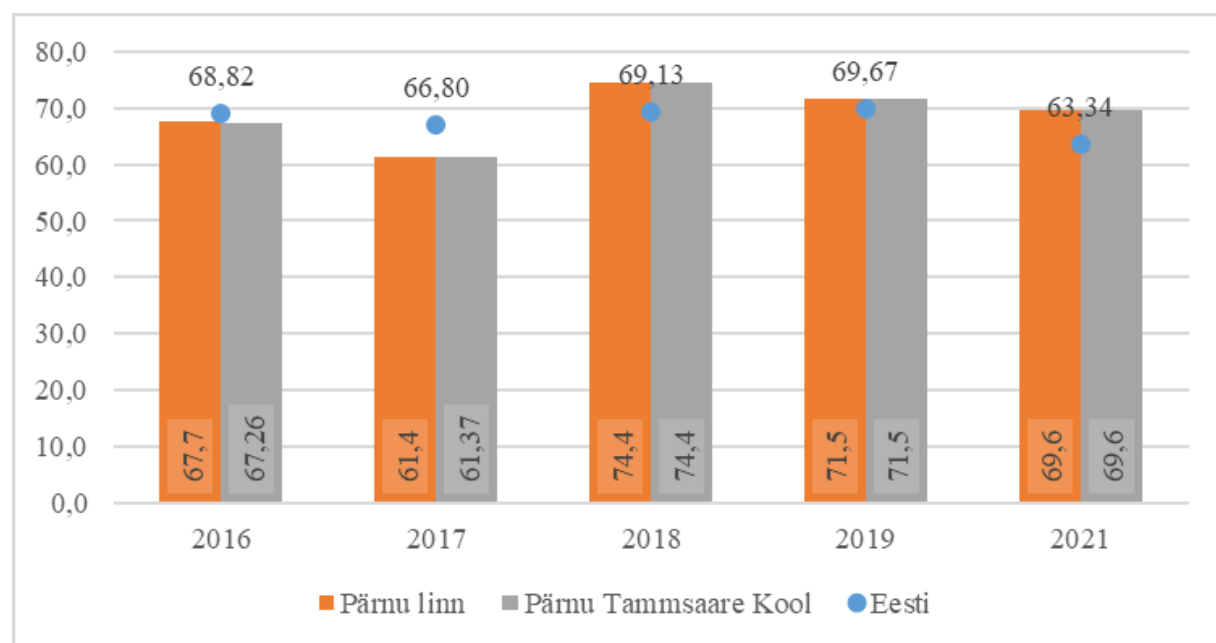
2.1.2. Soovitada õpetajatel eesti keele kui teise keele tunnis hääldele rohkem tähelepanu pöörata ja grammatikavigu parandada, et õpilaste keeleoskust arendada.

2.1.3. Jagada teistele koolidele ja oma kooli siseselt eestikeelse aineõpetuse kogemusi, tuginedes eelkõige käelise tegevuse ja loodusõpetuse tunnile.

2.1.4. Jagada teistele koolidele ja oma kooli siseselt keelekümbluse ja LAK-õppe kogemusi.

3. Eesti keele õppe tulemuslikkus

Eesti keele õpetamise tase on koolis riiklike tulemusnäitajate põhjal tõusnud: viimastel aastatel on õpilased sooritanud põhikooli lõpetades eesti keel teise keelena eksami Eesti keskmisest paremini. Kui aastatel 2016 ja 2017 said õpilased eksamil keskmiselt mõne punkti Eesti keskmisest vähem, siis aastatel 2018, 2019 ja 2021 olid tulemused paremad, vastavalt 74,4, 71,5 ja 69,6 punkti, maksimaalselt on võimalik saada 100 punkti (joonis 1).

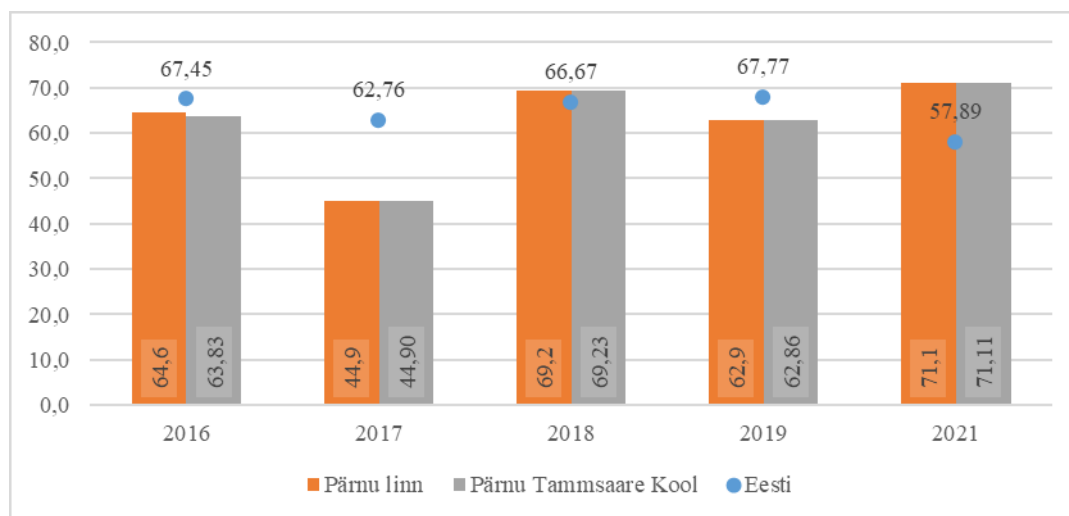

Joonis 1. Lõpueksamite tulemused: eesti keel teise keelena.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

B1 keeletaseme saavutanute osakaal on koolis aastatega tõusnud: kui aastatel 2016 ja 2019 oli

niisuguseid õpilasi vabariigi keskmisest veidi ning 2017. aastal palju vähem, siis 2018. aastal oli koolis B1 taseme saavutanute keskmine protsent Eesti keskmisest veidi suurem. 2021. aastal oli B1 keeletaseme saavutanute osakaal palju suurem, kui koolis varasematel aastatel olnud, ning väga palju ka Eesti keskmisest kõrgem: kooli lõpetajatest sai eesti keel teise keelena lõpueksamil B1 keeletaseme 71,1%, vabariigis keskmiselt 57,89% õpilastest (joonis nr 2).

Joonis 2: Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1 taseme saavutanute osakaal lõpetanutest protsentides.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Pidaja esindaja sõnul on ta kooliga rahul, eriti uhke aga keelekümblusklasside õpilaste tulemuste üle.

Riiklike tasemetööde tulemused on kooli õpilastel olnud viimastel aastatel suhteliselt head, vaid 2019. aastal olid eesti keelt teise keelena õppiva klassi tulemused vabariigi keskmisest tulemusest nõrgemad. Keelekümblusklassi tulemused olid ka 2019. aastal Eesti keskmisest paremad. 2021. ja 2022. aastal olid kooli õpilaste tulemused Eesti keskmisest tulemusest palju paremad (tabel 1).

Tabel 1. Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused 2019., 2021. ja 2022. aastal.

Õppeasutus	Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused koolis (keskmised protsentides)					
	2019, 6. kl, keelekümblus	2019, 6. kl	2021, 4. kl	2021, 7. kl	2022, 4. kl	2022, 7. kl
Pärnu Tammsaare Kool	64,71%	60,46%	70,83%	81,01%	67,56%	74%
Eesti keskmine	59,83%	68,09	61,57%	61,77%	61,57%	60,26%

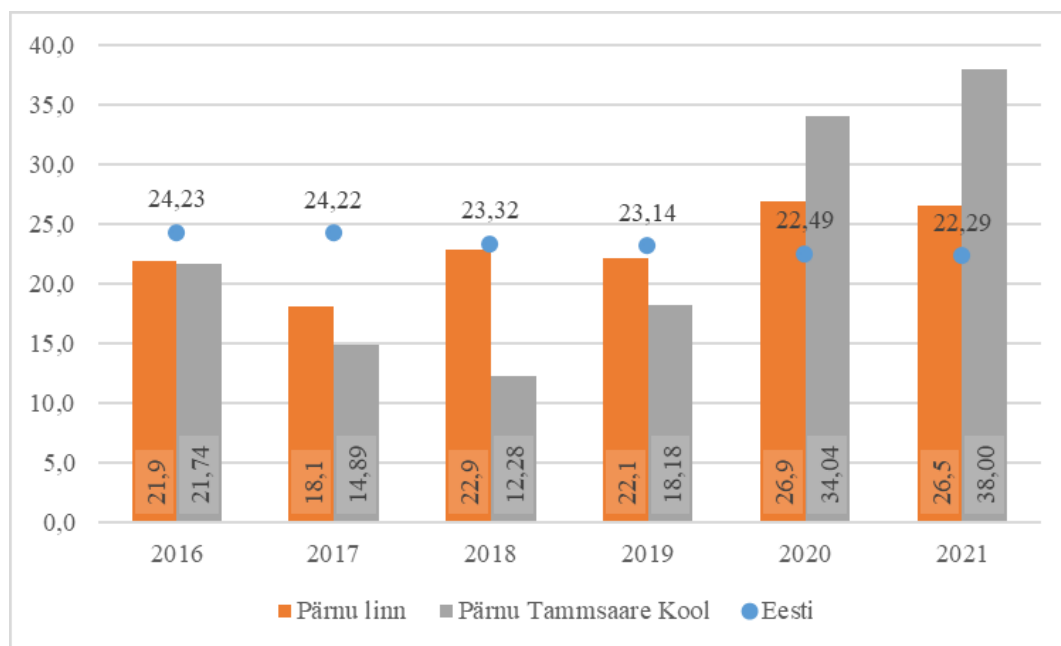
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Viimastel aastatel on kooli lõpetanutest keskhariduse omandanud vähem kui 2/3 (joonis 3),

samas kutsealase hariduse on omandanud rohkem kui 1/3 lõpetanutest (joonis 4).

Joonis 3. Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist, protsentides.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 4. Kutsehariduse omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist, protsentides.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kutsekooli on lisaks kutset õppida soovijatele läinud ka paljud venekeelsete klasside õpilased, kelle eesti keele tase on olnud nõrgem.

Pärnu Linnavalitsuse korraldusega kinnitatud kooli arengukavas aastateks 2021–2024⁴⁶ on seatud esimeseks üldeesmärgiks, et kool on tuntud eesti ja eesti keelest erineva kodukeelega õppijate heatasemelise hariduse kujundajana. Õppe- ja kasvatustöö eesmärkidena on muu seas välja toodud keelekümbuskooli kujundamine ning keelekümbusprogrammi jätkusuutlikkus.

⁴⁶ Pärnu Linnavalitsuse 16.11.2020 korralduse nr 688 „Pärnu Tammsaare Kooli arengukava kinnitamine“.

2020/2021. õppeaasta üldtööplaanis on õppe- ja kasvatustöö eesmärkide seas kakskeelse kooli kujundamine, nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine, keelekümbelprogrammi jätkusuutlikkuse tagamine. Kakskeelse kooli kujundamise tegevustena on kavandatud erineva kodukeelega õpilastele kakskeelseid ühisüritusi ning uutele õpetajatele mentorsüsteemi. Nüüdisaegse õpikäsituse puhul on planeeritud lõimingu ja LAK-õppe alased koolitused, õppetöö lõimimine, lõimitud teemadega ühisüritused. Keelekümbelprogrammi jätkusuutlikkuse tagamiseks on planeeritud viia läbi koolitus „Lõiming kooli õppekava rakendamisel“ ning suurendada II ja III kooliastme õpetajate omavahelist koostööd, lisaks osaleda keelekümbeluse, sh kahesuunalise keelekümbelprogrammi koolitustel ning teha koostööd Raja ja Liblika lasteaiaga keelekümbelrühmaga.

Töökorralduse ja töökeskkonnaga seotud eesmärkide all on lõimitud õppekava koostamine, lõimitud õppekava alased koolitused, lõimitud ainekava koostamine, II ja III kooliastme eesti keele ainekava eesti klassidele vastavusse viimine põhikooli riikliku õppekavaga.

2020/2021. õppeaasta kokkuvõttest ilmneb, et tegeleti uutele õpetajatele mentorsüsteemi loomisega, tehti koostööd Raja ja Liblika lasteaiaga. Kokkuvõttes nimetatakse murekohtadena lõimitud õppekava koostamist ja rakendamist ning põhjendatakse, et mitmeid üldtööplaanis planeeritud tegevusi ei saanud COVID-19 piirangute tõttu läbi viia. Dokument on koostatud osalt eesti, osalt vene keeles. See on vastuolus keeleseadusega⁴⁷ ja kooli põhimäärusega⁴⁸, mis sätestavad, et asjaajamiskeel on eesti keel.

2021/2022. õppeaasta üldtööplaanis on õppe- ja kasvatustegevuse arengu põhisuundadena toodud eesmärkide seas samuti kakskeelse kooli kujundamine, nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine, keelekümbelprogrammi jätkusuutlikkuse tagamine.

2021/2022. õppeaasta kokkuvõttes on pealkirja „2021/2022. õppeaasta saavutused, mille üle oleme uhked“ all ära toodud, et kool on piirkondlik LAK-õppe koolituskeskus. Pealkirja „2021/2022. õppeaastal tegi murelikuks“ all on ära märgitud lõimitud õppekava koostamine ja lõimitud õppekava rakendamine. Direktori kohusetäitja sõnul tundus kooli juhtkonnale, et lõiming ei lähe käima, kuid arenguestlustel selgus, et õpetajad kasutavad lõimingut ja see toimib. Direktori kohusetäitja sõnul on plaanis nüüd ka lõimingu põhimõtted kirja panna. Õppeaasta murekohtadena on toodud veel väga suur uussisserändajate arv ning keerukus neid keelekümbelklassides hinnata. 2021/2022. õppeaastal jäi samuti osa planeeritust COVID-19 piirangute tõttu tegemata. Ka 2021/2022. õppeaasta kokkuvõtte tekst on vaheldumisi eesti ja vene keeles.

2022/2023. õppeaasta üldtööplaanis on üldeesmärkide seas ettevalmistus üleminekuks eestikeelsele õppele 2024/2025. õppeaastal, paindlik õppekorraldus uussisserändajatele Ukrainast ning koolitused eesti keelest erineva emakeelega laste õpetajatele. Juhtimise ja personalijuhtimise all on planeeritud moodustada töörühm, mis määratleb eestikeelsele õppele ülemineku tegevused. Kavas on korraldada LAK-õppe koolitused eesti keelest erineva emakeelega laste õpetajatele, tagada Ukrainast tulnud uussisserändajatele paindlik õppekorraldus, koostada ja rakendada õpilastele, ka Ukraina sisserändajatele, individuaalseid õppekavasid. Õpetajate koolituskavas on meetodikapäev muu kodukeelega lapse õppimise toetamiseks ning koolitus „LAK-õppe rakendamise kogemusi õpetajalt õpetajale“.

Õppealajuhataja sõnul on koolis käesoleval õppeaastal LAK-õppe infopäev ja meetodikapäev toimunud. Ukraina õpilased õpivad lisaks keelekümbeluse, LAK-õppe ja venekeelsetele

⁴⁷ Keeleseadus, § 4 lg 1.

⁴⁸ Pärnu Linnavalikogu 19.12. 2019. a määruse nr 42 „Pärnu Tammsaare Kooli põhimäärus“ § 5 lg 1.

klassidele ka spetsiaalsetes klassides, kus kõikidele õpilastele on koostatud individuaalsed õppekavad. Järelevalves vaadati valikuliselt õpilaste individuaalseid õppekavasid, vaadeldud dokumendid olid olemas ja vastasid nõetele.

Eesti keele ja eestikeelse aineõpetuse tulemuslikkust süsteemselt analüüsitud ei ole. Õppealajuhataja sõnul on koolis jälgitud tasemetööde ja põhikooli lõpueksamite ning riiklike rahuloluküsitluste tulemusi ning kuna need on head, pole süvaanalüüsi vajalikuks peetud.

3.1. Ettepanek direktorile

3.1.1. Kuna sisehindamine on pidev protsess, selgitada igal õppeaastal välja eestikeelse aineõpetuse ja eesti keele õppe tugevused ja parendusvaldkonnad, analüüsida neid süsteemselt ja kavandada vajalikud tegevused nii õppe kvaliteedi tagamiseks kui eesti keele ja eestikeelse aineõppe õpetajate arendamiseks ja toetamiseks.

3.1.2. Tagada, et kõik kooli dokumendid, ka õppeaasta kokkuvõtted, oleksid eestikeelsed, et dokumentatsioon oleks korrektne

4. Kasutatavad õppematerjalid

Kõikides vaadeldud tundides kasutati vastavale klassile mõeldud õpikuid: eesti keele õpikuid vene õppekeele koolile, keelekümbelprogrammi ja eesti õppekeele kooli aineõpikuid. Lisaks kasutasid õpetajad enda koostatud ja paljundatud harjutusi ja ülesandeid.

Vestlustel rääkisid õpetajad, et kool võimaldab neile soovitud õpikud-töövihikud-materjalid, tuleb vaid teatada, mida nad soovivad. Lisaks kasutavad nad Opiqu keskkonda. Kuid alati ei ole õpetajate sõnul soovitud materjale olemas ning seetõttu koostavad nad mitmed harjutused ja töölehed ise. Õpetajate hinnangul ei ole Eestis piisavalt venekeelsete õpilaste eestikeelsetes ainetundides kasutatavaid materjale, samuti ei ole materjale venekeelsete erivajadusega laste õpetamiseks.

Eesti keele õppimisele aitavad paljudes kooli klassiruumides kaasa nn „rääkivad seinad“: seintel on eestikeelsed sõnad, laused, kokkulepped, reeglid.

4.1. Ettepanek direktorile

Kasutada koolimajas kõikide klasside, koridoride ja muude ruumide seintel ja stendidel veelgi rohkem eestikeelset ajakohast teavet, et õpilased puutuksid eesti keelega rohkem kokku.

5. Õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon, keeleoskuse tase ja täienduskoolitus

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust haridus- ja teadusministri määru⁴⁹s sätestatud nõuetele ning võrreldi EHISesse kantud andmete vastavust (väljavõte 06.01.2023) kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

Õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli 06.01.2023 seisuga koolis 63: direktor, 2 õppealajuhatajat, kes mõlemad töötavad ka õpetajana, 2 logopeedi, eripedagoog, koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog ja 55 õpetajat. Direktori, õppealajuhatajate, logopeedide, eripedagoogi, koolipsühholoogi, sotsiaalpedagoogi ja 35 õpetaja kvalifikatsioon vastab kehtestatud nõuetele. Järelevalve ajal saabusid kooli Eesti ENIC/NARIC Keskuse tõendid, mille põhjal vastab nõuetele veel 7 õpetaja ehk kokku 42 õpetaja kvalifikatsioon. 63-st õppe- ja kasvatusala töötajast on nõutav kvalifikatsioon 50-l (79,4%).

Kvalifikatsioon ei vasta määru⁴⁹s sätestatud nõuetele järgmistel töötajatel.

⁴⁹ Haridus- ja teadusministri 29.08.2013. a määrus nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“.

- 1) Õpetaja (koormus 14 tundi: loodusõpetus II kooliastmes 7 tundi, III kooliastmes 7 tundi) – puudub õpetajakutse, õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping,
- 2) Õpetaja (koormus 20 tundi: geograafia III kooliastmes 5 tundi, keemia III kooliastmes 4 tundi, loodusõpetus III kooliastmes 2 tundi, bioloogia III kooliastmes 5 tundi, füüsika III kooliastmes 4 tundi) – puudub õpetajakutse, õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, EHISes on andmed parandatud.
- 3) Õpetaja (koormus 15 tundi: kehaline kasvatus I kooliastmes 12 tundi, II kooliastmes 3 tundi) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, EHISes on andmed parandatud.
- 4) Õpetaja (koormus 7 tundi: muusika II kooliastmes 4 tundi, III kooliastmes 3 tundi) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping.
- 5) Õpetaja (koormus 7 tundi: loodusõpetus II kooliastmes) – puudub õpetajakutse, õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping.
- 6) Õpetaja (koormus 12 tundi: käsitöö ja kodundus II kooliastmes 3, III kooliastmes 9 tundi) – puudub õpetajakutse. Lisaks puudub Eesti ENIC/NARIC Keskuse tunnustus. Õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping.
- 7) Õpetaja (koormus 12 tundi: eesti keel II kooliastmes 6, III kooliastmes 6 tundi) – puudub õpetajakutse, õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping.
- 8) Õpetaja (koormus 19 tundi: inglise keel I kooliastmes 4, II kooliastmes 9, III kooliastmes 6 tundi) – puudub õpetajakutse. Õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise töölepingu, mis on sõlmitud kuni asendatava õpetaja täienduskoolituse lõpuni, ning Eesti ENIC/NARIC Keskuse tunnustuse.
- 9) Õpetaja (koormus 2 tundi: kehaline kasvatus II kooliastmes 1 tund, III kooliastmes 1 tund) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, mis on sõlmitud kuni rahvusvahelise kaitse saanud õpilaste õpingute lõpetamiseni koolis.
- 10) Õpetaja (koormus 11 tundi: matemaatika II kooliastmes 5, III kooliastmes 6 tundi) – puudub õpetajakutse. Õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, mis on sõlmitud kuni rahvusvahelise kaitse saanud õpilaste õpingute lõpetamiseni koolis, ning Eesti ENIC/NARIC Keskuse tunnustuse.
- 11) Õpetaja (koormus 4 tundi: inglise keel II kooliastmes 2, III kooliaste 2 tundi) – puudub õpetajakutse. Õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, mis on sõlmitud kuni rahvusvahelise kaitse saanud õpilaste õpingute lõpetamiseni koolis, ning Eesti ENIC/NARIC Keskuse tunnustuse.
- 12) Õpetaja (koormus 17 tundi: klassiõpetaja I kooliastmes) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, õpetajaga oli EHISe andmetel sõlmitud tähtajatu tööleping, kuid ärakuulamisel esitas direktori kohusetäitja tähtajalise lepingu, EHISes on andmed parandatud.
- 13) Õpetaja (koormus 11 tundi: ajalugu II kooliastmes 4, III kooliastmes 4 tundi, inimeseõpetus II kooliastmes 1, III kooliastmes 1 tund, ühiskonnaõpetus III kooliastmes 1 tund) – puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, õpetajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping.

Eelpool toodud nimekirjas on ka neli viimase õppeaasta jooksul tööle asunud Ukrainast saabunud õpetajat-sõjapõgenikku.

PGSi⁵⁰ kohaselt kehtestab kooli õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtadele korraldatava konkursi läbiviimise korra kooli hoolekogu. Kooli hoolekogu on vastava dokumendi nimetusega „Pärnu Tammsaare Kooli vabade ametikohtade täitmiseks korraldatava konkursi läbiviimise kord“ kehtestanud⁵¹.

Koolis on 13 pedagoogi, kelle kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, EHIs andmetel oli järelevalve ajal nende kõigiga sõlmitud tähtjatu tööleping, kuid ärakuulamisel selgus, et seitsme töötajaga, kelle kvalifikatsioon ei vasta nõuetele, on sõlmitud tähtjalised töölepingud. Tähtjalistest töölepingutest üks on sõlmitud kuni asendatava õpetaja täienduskoolituse lõppemiseni ja kolm kuni rahvusvahelise kaitse saanud õpilaste õpingute lõpetamiseni koolis. Kuna täienduskoolitus võib kesta üle aasta ning rahvusvahelise kaitse saanud õpilased võivad koolis õppida rohkem kui aasta, ei ole lepingud seadusega⁵² kooskõlas. Nimelt ei saa direktor sõlmida kvalifikatsiooninõuetele mittevastava õpetajaga tähtjalist töölepingut kauemaks kui üks aasta, sest vastav erisäte ütleb, et kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib direktor sõlmida tähtjalise töölepingu kuni üheks aastaks isikuga, kellel on vähemalt keskharidus ning kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine. Sellisel juhul korraldab direktor aasta jooksul uue avaliku konkursi. Kui tööleping on sõlmitud kauemaks kui üks aasta, ei ole direktoril võimalik korraldada ametikohale uut konkursi. Kolm tähtjalist töölepingut on sõlmitud nõuetekohaselt, EHIs sissekanded on parandatud.

Pedagoogide riigikeele oskuse taset reguleerib Vabariigi Valitsuse määrus⁵³, mis sätestab, et õppeasutuste juhid, nende asetäitjad ja õppealajuhatajad ning eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad peavad eesti keelt oskama C1-tasemel, kõik ülejäänud pedagoogid vähemalt B2-tasemel. Järelevalves selgus, et koolis on 33 pedagoogi, kellel on nõutav C1 keeleoskuse tase: direktor, 2 õppealajuhatajat, eripedagoog, logopeed ja 28 õpetajat. Direktori, õppealajuhatajate, eripedagoogi, logopeedi ja 23 õpetaja ehk kokku 28 kooli õppe- ja kasvatusala töötaja (84,8%) eesti keele oskus vastab nõutud C1-tasemele.

Viiel õpetajal vastavat C1-taset tõendavat dokumenti ei ole.

- 1) Õpetaja (koormus 19 tundi: inimeseõpetus II kooliastmes 2 tundi eesti keeles, III kooliastmes 2 tundi eesti keeles ja 2 tundi vene keeles; keemia III kooliastmes 6 tundi vene keeles, bioloogis III kooliastmes 7 tundi vene keeles) – puudub C1-taset tõendav dokument.
- 2) Õpetaja (koormus 7 tundi: loodusõpetus II kooliastmes 7 tundi eesti keeles) – puudub C1-taset tõendav dokument.
- 3) Õpetaja (koormus 25 tundi: kunst II kooliastmes 1 tund eesti keeles, III kooliastmes 3 tundi vene keeles; käsitöö ja kodundus II kooliastmes 5 tundi eesti keeles, 6 tundi vene keeles; III kooliastmes 4 tundi eesti keeles, 4 tundi vene keeles; tööõpetus II kooliastmes 1 tund eesti keeles) – puudub C1-taset tõendav dokument.
- 4) Õpetaja (koormus 27 tundi: ajalugu II kooliastmes 3 tundi eesti keeles, 2 tundi vene keeles, III kooliastmes 4 tundi eesti keeles; inglise keel II kooliastmes 9 tundi, III kooliastmes 6 tundi; ühiskonnaõpetus II kooliastmes 1 tund eesti keeles, III kooliastmes 2 tundi eesti keeles) – puudub C1-taset tõendav dokument.

⁵⁰ PGS, § 74 lg 1¹ p 8.

⁵¹ Hoolekogu 28.03.2019 koosoleku protokoll nr 1.-3/4.

⁵² PGS, § 74 lg 7.

⁵³ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määruse nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 9 p-d 6 ja 7: C1-tasemel eesti keele oskust nõutakse järgmistelt isikutelt: 6) õppeasutuste juhid, nende asetäitjad ja õppejuhid; 7) eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajad või õppejõud. § 8 p 6: vähemalt B2-tasemel eesti keele oskust nõutakse järgmistelt isikutelt: pedagoogid (v.a eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õpetajad).

- 5) Õpetaja (koormus 12 tundi: muusika I kooliastmes 6 tundi eesti keeles, II kooliastmes 4 tundi vene keeles, III kooliastmes 2 tundi vene keeles) – puudub C1-taset tõendav dokument.

Koolis töötab 30 pedagoogi ehk logopeedi, sotsiaalpedagoogi, koolipsühholoogi ja 27 õpetajat, kelle ametikohal on vajalik osata eesti keelt B2-tasemel. Logopeedi, sotsiaalpedagoogi ja 17 õpetaja ehk kokku 19 õppe- ja kasvatusala töötaja (63,3%) keeleoskuse tase vastab nõuetele.

11 pedagoogil puudub tunnistus, et nende keeleoskus vastab B2-tasemele, nende hulgas on 5 viimase aasta jooksul Ukrainast saabunud sõjapõgenikke: 4 õpetajat ja koolipsühholoogi.

- 1) Õpetaja (koormus 17 tundi: kehaline kasvatus I kooliastmes 1, II kooliastmes 8, III kooliastmes 8 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 2) Õpetaja (koormus 13 tundi: loodusõpetus II kooliastmes 7 tundi; geograafia III kooliastmes 6 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 3) Õpetaja (koormus 22 tundi: tehnoloogiaõpetus II kooliastmes 7, III kooliastmes 15 tundi) – Keeleameti kontrolli käigus⁵⁴ ilmnis, et õpetaja eesti keele oskus ei vasta B2-tasemele. Keeleamet on teinud ettekirjutuse 2011. aastast ja korduvalt tähtaega pikendanud.
- 4) Õpetaja (koormus 12 tundi: käsitöö ja kodundus II kooliastmes 3, III kooliastmes 9 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 5) Õpetaja (koormus 28 tundi: matemaatika II kooliastmes 19, III kooliastmes 9 tundi) – Keeleameti kontrolli käigus⁵⁵ ilmnis, et õpetaja eesti keele oskus ei vasta B2-tasemele. Keeleamet on teinud ettekirjutuse 2011. aastast ja korduvalt tähtaega pikendanud.
- 6) Õpetaja (koormus 24 tundi: klassiõpetaja III kooliastmes) – Keeleameti kontrolli käigus⁵⁶ ilmnis, et õpetaja eesti keele oskus ei vasta B2-tasemele. Keeleamet on teinud ettekirjutuse 2011. aastast ja korduvalt tähtaega pikendanud.
- 7) Õpetaja (koormus 14 tundi: loodusõpetus II kooliastmes 7 tundi, III kooliastmes 7 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 8) Õpetaja (koormus 17 tundi: inglise keel I kooliastmes 2, II kooliastmes 6, III kooliastmes 9 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 9) Õpetaja (koormus 11 tundi: matemaatika II kooliastmes 5, III kooliastmes 6 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 10) Õpetaja (koormus 4 tundi: inglise keel II kooliastmes 2, III kooliastmes 2 tundi) – puudub B2-taset tõendav dokument.
- 11) Koolipsühholoog – puudub B2-taset tõendav dokument.

Keeleamet on sunniraha rakendanud neljale kooli töötajale, neist kolm on pedagoogid, kellele kehtib B2 keeletaseme nõue.

Kooli 63-st õppe- ja kasvatusala töötajast on nõutav keeleoskuse tase 47-l (74,6%). Võrreldes aastatega 2018, 2019, 2020 ja 2021 on pedagooge, kellel puudub nõutav keeleoskuse tase, sel õppeaastal tunduvalt rohkem (tabel 2).

Tabel 2. Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse taseme nõuetele.

Õppeasutus	2018	2019	2020	2021
Pärnu Tammsaare Kool	90,6	89,3	87,5	87,5
Eesti keskmine	93,07	93,23	93,3	93,6

⁵⁴ Keeleameti 13.06.2022 järelkontrolli akt nr J19803.

⁵⁵ Keeleameti 13.06.2022 järelkontrolli akt nr J19805.

⁵⁶ Keeleameti 13.06.2022 järelkontrolli akt nr J19804.

Perioodil 2017–2022 on eesti keele kursustel osalenud kuus õpetajat, kokku õpiti 758 tundi, neist 720 tundi MTÜ Rääma Noorte Ühing Noorus keelekursustel ja 38 tundi Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumi kursustel. Õppijate hulgas olid ka need kolm pedagoogi, kellele Keeleamet on ettekirjutuse teinud. Pidaja sõnul saavad muukeelsed õpetajad igapäevakeelega hakkama.

Eesti keele ja eesti keeles õpetamise metoodika kursustel on aastatel 2017–2022 osalenud 26 kooli õppe- ja kasvatusala töötajat kokku 1207 tunni ulatuses.

Vestlusel selgus, et pidaja saadab õppeasutustesse koolituste info ja õppealajuhatajad edastavad selle õpetajatele. Linna aineseksioonide juhid koguvad informatsiooni, milliseid koolitusi õpetajad soovivad ja vajavad, korraldavad koolitusi ning informeerivad neist koole. Õpetajate sõnul võimaldab kooli juhtkond neil soovitud koolitustel osaleda, eelistustena nimetasid nad kõige enam metoodikaalaseid koolitusi.

Pidaja esindaja ja õppealajuhataja sõnul on koolist kujunenud keelekümbluskeskus ja LAK-õppe Pärnu piirkondlik koolituskeskus, kus toimuvad metoodika- ja infopäevad.

5.1. Ettepanekud direktorile

- 5.1.1. Kvalifikatsiooninõuetele mittevastavate õpetajate puhul soovitada õpetajatel taotleda esimesel võimalusel õpetajakutse ning kooli poolt toetada ja motiveerida õpetajaid õpetajakutse taotlemisel.
- 5.1.2. Julgustada eesti keelest erineva emakeelega ja eesti emakeelega õpetajaid eesti keeles suhtlema, et ületada keelebarjääri ja saavutada parem eesti keele oskus.
- 5.1.3. Julgustada eesti keelest erineva emakeelega õpetajaid osalema eestikeelsetel koolitustel ja kasutama eestikeelset meediat, et saavutada eesti keele oskus nõutaval tasemel.

5.2. Ettekirjutused pidajale

- 5.2.1. Tagada lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõigetest 6, 7 ja 9 avaliku konkursi korraldamine nende õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrikraad, juhul, kui magistrikraadi ei ole omandatud hiljemalt 01.08.2023. Täitmise tähtaeg: 01.09.2023.
- 5.2.2. Tagada lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõigetest 6, 7 ja 9 avaliku konkursi korraldamine nende õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.12.2023. Täitmise tähtaeg: 01.01.2024.